

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
De heer J.N.J. Nobel
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Datum
18 november 2025

Ons kenmerk
TIS/U202500732

Telefoon
070 373 83 93

Bijlage(n)
Invoeringstoets
alleenverdieners

Onderwerp
VNG-reactie op de invoeringstoets alleenverdieners

Geachte heer Nobel,

Hierbij bieden wij u de invoeringstoets Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek (Wtrap) aan, waarin de VNG de uitvoering van deze wet in de praktijk heeft onderzocht. Deze toets, die negen maanden na inwerkingtreding van de wetgeving heeft plaatsgevonden, is op het verzoek van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) uitgevoerd. Tevens treft u in deze brief onze bestuurlijke reactie aan, waarin we ingaan op de belangrijkste bevindingen.

VNG-reactie

We hebben intensief met SZW samengewerkt om de Wtrap per 2025 mogelijk te maken. Dankzij deze wet kunnen gemeenten op basis van een wettelijke grondslag aan ruim 6.000 huishoudens in de alleenverdienersproblematiek ambtshalve en op aanvraag een vaste tegemoetkoming toekennen. Deze wet beschouwen wij als een tussenoplossing voor de overbruggingsperiode 2025-2027 totdat de beoogde structurele oplossing vanaf 2028 is ingevoerd.

We spreken onze waardering uit naar onze leden, die zich ondanks het huidige personeelstekort hebben ingezet om te voorkomen dat de doelgroep de dupe wordt van tekortkomingen in ons belastingstelsel en sociaal stelsel.

Gezien de complexiteit van deze problematiek was optimale ondersteuning vanuit uw ministerie van groot belang. Wij mogen constateren dat de samenwerking in dit kader als uitermate constructief, prettig en ondersteunend is ervaren, waarvoor onze dank.

Op basis van de invoeringstoets reflecteren we graag op een aantal aspecten:

- **Uitvoeringspraktijk**

Wij zijn positief gestemd met de resultaten van de invoeringstoets. De Wtrap is voor gemeenten een verbetering ten opzichte van het handelingsperspectief 2024. Uit de invoeringstoets blijkt dat:

- Een overgrote meerderheid van de huishoudens op de lijst van de Belastingdienst dit jaar is of wordt benaderd en een groot deel van de huishoudens ontvangt dit jaar ambtshalve de tegemoetkoming.

- Een aanzienlijk deel van de gemeenten heeft hiernaast, ondanks de complexiteit van de wetgeving, inwoners proactief benaderd op basis van hun eigen bijstandsbestand of zijn van plan om dat te doen. Dat is een positieve ontwikkeling omdat deze werkwijze tot identificatie van inwoners leidt die mogelijk recht hebben op de vaste tegemoetkoming, maar niet op de lijst van de Belastingdienst staan omdat deze lijst is gebaseerd op 2023.
- Uitdagingen
 - Gemeenten ervaren geen grote structurele knelpunten. Voor een groot deel komt dat omdat we de uitvoering van deze wetgeving projectmatig met een deskundig implementatieteam en in nauwe samenwerking met SZW hebben vormgegeven en geïmplementeerd.
 - Voor gemeenten die begonnen zijn met het toekennen van de vaste tegemoetkoming op basis van de lijst van de Belastingdienst, constateren wij dat de uitvoering over het algemeen soepel is verlopen. Wel werd door sommige gemeenten aangenomen dat de lijst alle huishoudens omvatte die tot de doelgroep behoren. Dit terwijl in de Kamerbrief en onze handreiking en overige (nieuws)berichten was gemeld dat de lijst niet alle huishoudens in de actualiteit bevatte.
 - Diverse gemeenten ervaren wel de nodige uitdagingen die de uitvoering van de Wtrap op sommige onderdelen complex maken. Bijvoorbeeld het ontbreken van een definitieve toeslagenbeschikking gedurende het loopjaar, om de analyse van het eigen bijstandsbestand goed uit te kunnen voeren. Diverse gemeenten geven aan dat er onvoldoende capaciteit beschikbaar is voor deze bestandsanalyse.
 - Rondom zelfmelders ervaren gemeenten dat de beoordeling van aanvragen complex kan zijn om vast te stellen dat het huishouden met de alleenverdienersproblematiek kampt. Dat komt omdat de individuele situaties erg verschillend zijn en de bijbehorende berekeningen zijn ingewikkeld. Naar mate meer zelfmelders in beeld komen, kan dat voor gemeenten tot een extra werklast leiden. Echter, het aantal zelfmelders is momenteel nog erg gering. De benodigde capaciteit is lastig te plannen en om op te anticiperen. Dat kan een uitdaging vormen wanneer het aantal zelfmelders plotseling toeneemt.
- Kwaliteitsborging
 - Gemeenten krijgen mede dankzij de ondersteuningsproducten van de VNG, waaronder een uitgebreide handreiking Alleenverdienersproblematiek en Toolkit Communicatie, die in samenwerking met een groep gemeenten en SZW zijn opgesteld de nodige ondersteuning. Driekwart van de gemeenten werkt volgens de handreiking; een kwart van de gemeenten doet dit deels. Naar schatting heeft 70% van de gemeenten gebruik gemaakt van de Toolkit Communicatie, waarin onder andere communicatie formats voor inwoners en ketenpartners zijn opgenomen.
 - Gemeenten hebben momenteel te kampen met capaciteitstekort. Om die reden vinden gemeenten het wenselijk dat we hen met een aantal aanvullende voorbeeldberekeningen ondersteunen. Het implementatieteam zal nagaan wat in de huidige voorbeeldberekeningen nog wordt gemist en zo mogelijk hier samen met SZW op aan te vullen.
- Invoeringstoets versus uitvoeringstoets
 - De aanname was dat de beoordeling van aanvragen complex zou zijn. Ondanks onze ondersteuning merken we dat zoals verwacht bestandsanalyses en de beoordeling van een aanvraag aanzienlijk meer tijd en expertise vergt dan de ambtshalve toekenningen.
 - We gaven aan dat de implementatiefase een paar maanden in beslag zou nemen. Dat blijkt ook uit de invoeringstoets. Gemeenten konden daarom pas in de loop van 2025 starten met het uitvoeren van de regeling. De werkprocessen en beleidsregels moesten in de eerste helft van 2025 eerst ingericht en opgesteld worden.

- Het bereik
 - Dankzij de lijst van de Belastingdienst en de mogelijkheid om de tegemoetkoming ambtshalve toe te kennen, wordt de overgrote meerderheid van de huishoudens (op de lijst van de Belastingdienst) dit jaar door gemeenten benaderd en uitbetaald.
 - Op basis van een analyse van het eigen bijstandsbestand benadert een aanzienlijk deel van de gemeenten proactief een deel van de huishoudens dat niet op de lijst van de belastingdienst voorkomt.
 - De groep zelfmelders heeft de weg naar gemeenten onvoldoende gevonden. Dat is in lijn met de verwachtingen omdat deze groep niet op de lijst van de Belastingdienst staat en bij gemeenten niet bekend is. Door complexe berekeningen is het voor deze groep vrijwel niet mogelijk om zelf te kunnen achterhalen of ze tot de doelgroep horen.
- Financiële middelen

Het Rijk biedt gemeenten via de decentralisatie-uitkering financiering voor de uitvoeringskosten en tegemoetkomingen. Wij hadden een toereikende financiering als een belangrijke voorwaarde gesteld voor het uitvoeren van deze wet. Het is nog te vroeg om hierover een uitspraak te doen, maar we hebben tot op heden geen signalen gekregen waaruit blijkt dat gemeenten financieel tekort komen.

Wij vertrouwen erop dat de invoeringstoets voldoende inzicht heeft geboden in de wijze waarop deze tijdelijke wet in de praktijk is uitgewerkt.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

